

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

PRIMJEDBE NA STUDIJU O UTJECAJU NA OKOLIŠ „UREĐENJE SAVSKOG PLOVNOG PUTA I ODREĐIVANJE REGULACIJSKE LINIJE SAVE OD RAČINOVACA DO SISKA”

«Sustav zaštite okoliša u RH se raspao.

Sustav odobravanja izgradnje novih i dogradnje ili produžetka rada postojećih industrijskih postrojenja počiva na Procjeni utjecaja na okoliš i (uskoro) na Strateškoj procjeni utjecaja na okoliš. Bitno je napomenuti da je tijekom proteklih godina taj sustav u potpunosti mutirao, tako da se studije (koje po pravilu plaća investitor) izrađuju tako da opravdavaju, a ne ocjenjuju predloženi zahvat u okolišu.... Participacija građana, koja se formalno provodi kroz javne rasprave, smanjena je na minimum, jer se primjedbe građana i nevladinih organizacija u najvećoj mjeri odbijaju. Same javne rasprave počesto se organiziraju u za građane nepovoljno vrijeme (ljetni i novogodišnji praznici), a u potpunosti se ignoriraju sve češći zahtjevi za raspisivanjem referenduma na lokalnom nivou.»

Vjeran Piršć, Eko-Kvarner

«Količina izgubljene objektivnosti pri ocjeni opasnosti rada industrijskog postrojenja upravo je proporcionalna s osobnom vezanošću za to isto postrojenje.»

Macekov Poucak (<http://blog.vecernji.hr/ekoblog>)

Studija u utjecaju na okoliš „UREĐENJE SAVSKOG PLOVNOG PUTA I ODREĐIVANJE REGULACIJSKE LINIJE SAVE OD RAČINOVACA DO SISKA”, koju je za potrebe investitora Agencije za vodne putove, Vukovar, izradio Vodoprivredno-projektni biro d.d. iz Zagreba, je izuzetno loše i znanstveno-stručno pogrešno napisana, te u cijelosti nepotpuna s nizom nedostajućih podataka vezanih uz procjenu utjecaja zahvata na prirodu i okoliš. Planirani zahvat je u izravnoj suprotnosti s odredbama nacionalnog zakonodavstva iz područja zaštite prirode, okoliša i voda, kao i preuzetim međunarodnim obvezama vezanima uz zaštitu prirode i održivog gospodarenja vodnim resursima. **Stoga ona ne zadovoljava niti minimalne kriterije za dokumente ovog tipa, treba biti u cijelosti odbačena, a za plan razvoja plovnosti na rijeci Savi je, sukladno odredbama čl. 55. Zakona o zaštiti okoliša, potrebno izraditi potpuno novu Stratešku procjenu utjecaja plana i programa na okoliš.**

Obrazloženje:

Pred nama je ponovno dokument šaljivog naslova „studija o utjecaju na okoliš“ koji nastoji opravdati zahvate na kanaliziranju prirodnih vodotoka, ovaj puta najduže naše rijeke – Save, s posljedičnim uništavanjem njenih bioloških i ekoloških vrijednosti.

Kao udruga koja se dugo godina bavi pitanjima zaštite prirode i okoliša, možemo slobodno dodati da se prijedlog regulacije Save temelji na **primitivnom i danas zastarjelom znanju o upravljanju vodama** koje datira iz 19-tog stoljeća, te **preskupom tehničkom rješenju koje**

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

je ponuđeno na temelju prepisivanja zastarjelih planova iz prošlog stoljeća (i bivše Jugoslavije).

Smatramo da izrada i promocija ovakvih projekata u javnosti predstavlja sramotu i baca ljagu na cjelokupni vodno-gospodarski sektor, iako nam je poznato da unutar te struke postoje obrazovani pojedinci koji posjeduju dovoljno znanja da bi primijenili današnju najbolju praksu, europske i svjetske standarde u gospodarenju vodama. Da naša udruga nije usamljena u ovim ocjenama dokazuje i Izvještaj tzv. *twinning projekta* "Uspostava i razvoj uputa za primjenu Okvirne direktive o vodama (*Building and Development of Guidelines for the Implementation of Water Framework Directive*) iz kojeg se može citirati slijedeći odlomak:

*„In regard to flood management, Croatia’s water administration is still focusing on traditional, technical oriented measures and is not really aware of the paradigm shift that took place in MS. **Intensive technical oriented flood protection and maintenance activities, especially in the Pannonian region, have caused already significant ecological damages and will put the rivers at risk to fail the WFD objectives** (see 2.1 and 4.3). In the field of renaturation of rivers enormous efforts are made in MS countries showing that ecology and flood protection can go hand in hand. In addition these integrated flood management concepts proved to be more cost-effective than traditional technical solutions.“* (<http://www.wfd-croatia.eu>).

Osnovni nedostaci Studije utjecaja na okoliš mogu se sažeti u nekoliko poglavlja:

1) Svrha poduzimanja zahvata (tj. **Zašto hrvatskim građanima treba regulirana Sava?**)

U poglavlju A.1. „Svrha poduzimanja zahvata” navodi se da „*Idejnim projektom uređenja savskog plovnog puta i određivanja regulacijske linije Save od Račinovca do Siska razrađen je zahvat, a koji se odnosi na uređenje korita Save u svrhu osposobljavanja za plovidbu. Projektnim zadatkom određeni su kriteriji po kojima je predmetnu dionicu potrebno dovesti u stanje međunarodne klase plovnog puta (IV klasa).*” U ovom poglavlju nije dana niti jedna druga svrha ovog zahvata, a to je i usmeno potvrđeno od strane izrađivača studije tijekom održane javne rasprave 24.08. u Slavonskom Brodu.

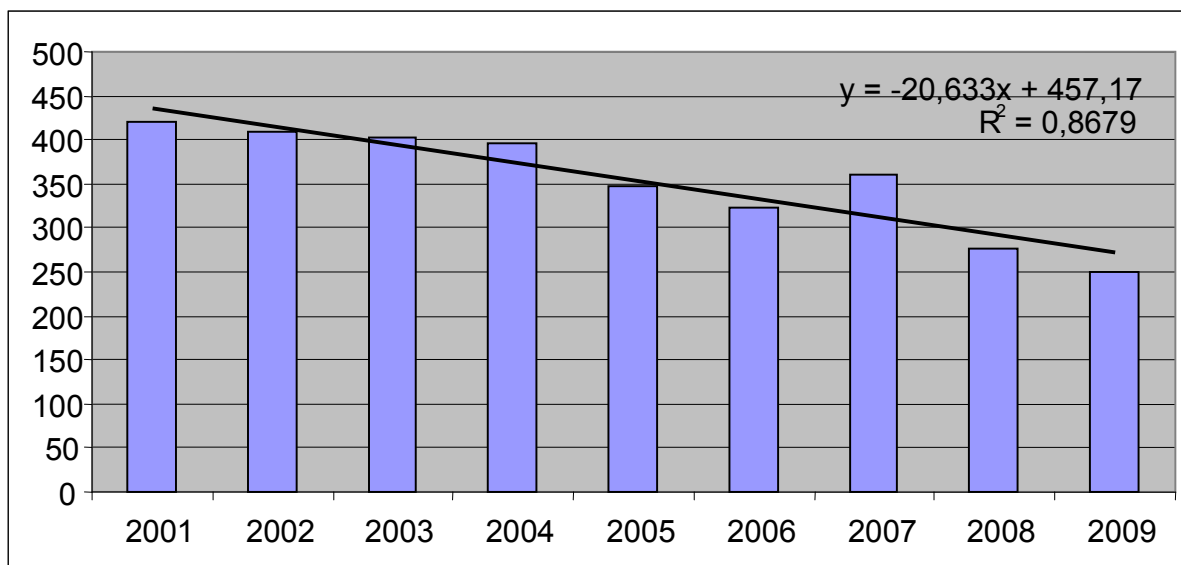
Ukupni investicijski troškovi za podizanje vodenog puta Save na IV klasu za predviđene radove iznose 591.065.778 kn (bez PDV-a) tj. **više od 81,75 miliona EURA, a troškovi godišnjeg održavanja** procijenjeni su na 31.251.766 kn/godišnje (tj. više od **4,3 EUR**) (poglavlje D.1).

Na izravno pitanje postavljeno tijekom javne rasprave: „**Tko će to sve platiti?**” od izrađivača studije smo dobili odgovor: „**Najvjerojatnije porezni obveznici.**”

Iz gore navedenih činjenica slijedi slijedeće logično pitanje: „**Zašto bi poreznici obveznici Republike Hrvatske investirali 81,75 mil EURA u regulaciju Save, te dodatnih 4,3 mil EURA godišnje u održavanje regulacijskih građevina?**”

Prema podacima navedenima u SUO (u poglavlju Utjecaj zahvata tijekom korištenja) saznajemo da: „*trenutni promet plovnim putem (tijekom sezone plovidbe koja iznosi 6-8 mjeseci) iznosi 200 prolaza brodova/god., koji prevezu 200.000 t/god.*“ dok su u tablici C.15.2.2. dane vrijednosti o prometu na dvije postojeće hrvatske luke: Slavonski Brod i Sisak (Grafikon 1). Napominjemo da su podaci u tablici C.15.2.2. za svaku od dviju luka po godini „u tonu“ istovjetni što nas navodi na moguće objašnjenje da sav teret utovaren u Slavenskom brodu istovari u Sisku (ili obratno).

Grafikon 1. Analiza prometa i poslovanja hrvatskih luka na unutarnjim vodama (podaci iz tablice C.15.2.2.)

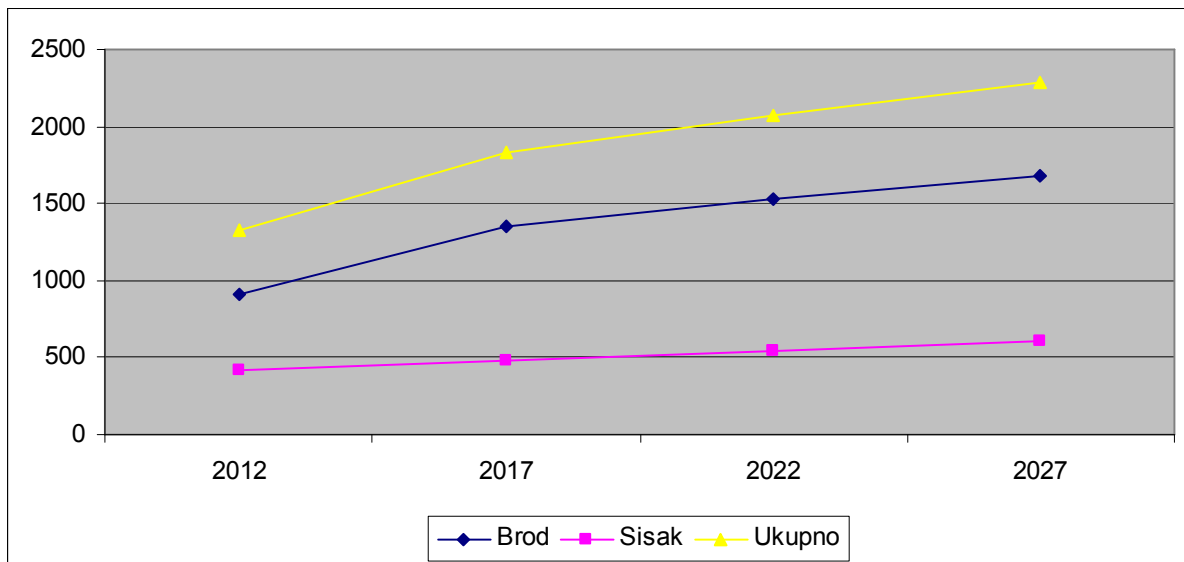
Iz gore navedenih podataka evidentno je da **promet roba rijekom Savom sustavno opada** (gotovo se prepolovio u posljednjih 10 godina) tj. da dugoročno **ne postoji potreba investiranja 81,75 mil EURA u regulaciju Save** u jednu prometnu granu koja je u stalnoj recesiji. Izrađivač studije podatke o prijevozu roba rijekom Savom nije povezao s podacima o plovnosti. Međutim, kada bi se to i napravilo, bilo bi evidentno da **pad prometa roba na rijeci Savi nije uzrokovan hidrološkim uvjetima, već ekonomskim razlozima i nekonkurentnosti transporta roba vodenim putem** uz postojeće željezničke i cestovne komunikacije koje se protežu duž Save u Hrvatskoj!

Izrađivači studije su ipak pokušali opravdati navedene radove i željenu investiciju u poglavlju „Scenariji za socio-ekonomski razvoj“ (str. 201) pri čemu su uzeli potpuno netočne ulazne podatke koji su ih doveli do potpuno pogrešnih zaključaka.

Tako su izrađivači studije koristili ulazne parametre o projekcijama rasta BDP-a (tablica D.1.6.1) u kojoj vrijednosti BDP-a u periodu 2006-2010. iznose 3,5-6,0% (sic!!), a projekcije rasta u periodu 2011-2015. iznose 3-5,5% (pogledavši ove brojke bi svakom ministru financija, a osobito našem, kanula suza na oko od sreće i zadovoljstva). Jednako tako,

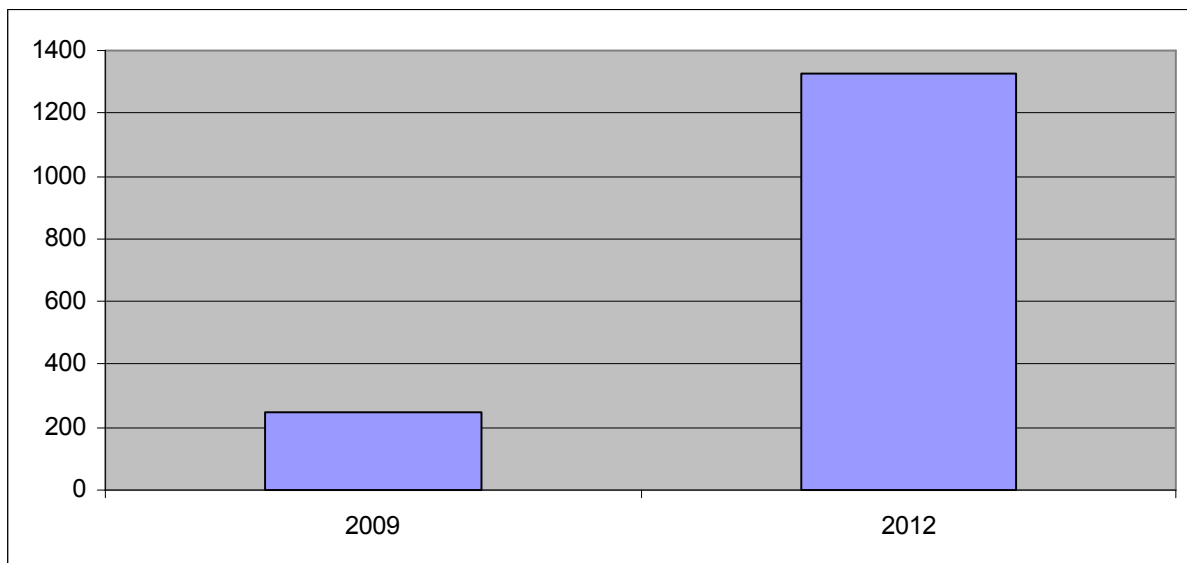

projekcije prometa roba rijekom Savom za dvije hrvatske luke započinju sa 1.325.000 t/god i (naravno!) teže beskonačnom rastu „s pogledom u svijetlu budućnost” (Grafikon 2).

Grafikon 2. Predviđeni promet dviju hrvatskih luka u budućem razdoblju (podaci iz Tablica D.1.6.2 do D.1.6.7).

Između ova dva seta podataka – realnog stanja prometa na Savi i fiktivne projekcije predviđenog prometa – postoji znatno odstupanje (Grafikon 3).

Grafikon 3. Razlika u prometu roba između realnog i predviđenog stanja

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

Iz Grafikona 3. je jasno vidljivo da optimizam investitora projekta, Agencije za vodne putove, nije utemeljen u realnom svijetu i na činjenicama, već je plod mašte i želja pobornika projekta regulacije Save. Izrađivač studije vjerojatno nije nikad niti pročitao članak 75. stavak 2. Zakona o zaštiti okoliša koji kaže: „*Studija o utjecaju zahvata na okoliš mora biti izrađena na temelju najnovijih, vjerodostojnih i dostupnih podataka.*”

Ovo nas podsjeća na predmet koji je nekada bio obvezan čak i na prirodoslovnim fakultetima, a koji se zvao „Teorija i praksa samoupravnog socijalizma”. Pomoću njega su odabrani profesori pokušavali objasniti razliku između inače savršeno zamišljenog i „najboljeg” društvenog uređenja utemeljenog na komunizmu i samoupravnom socijalizmu, te očite diskrepancije sa stvarnim, realnim svijetom i životom. Jednako kao što tada profesori nisu mogli činjenicama dokazati da je samoupravni socijalizam najbolje društveno uređenje, niti izrađivači i investitori studije nas nisu uvjerali u isplativost ovog projekta po cjelokupno hrvatsko društvo.

Dapače, potpuno je jasno da hrvatski porezni obveznici neće imati koristi od provedbe ovog projekta regulacije, ali da njegova provedba prvenstveno pomaže razvoju postojećih (i puno većih) luka na području Srbije ili Bosne i Hercegovine (npr. Bosanski Šamac, Bosanski Brod).

Potpuno je nejasno, a izrađivač studije i investitor nam nije dao odgovorio na pitanje tijekom javne rasprave, **zašto bi hrvatski porezni obveznici financirali razvoj bosanskih luka** u vrijednosti od 81,75 mil EURA pri tome uništavajući prirodne vrijednosti vlastite države?

Također je potpuno nejasno, te tražimo jasan i nedvosmislen odgovor na pitanje – **gdje i kako će Hrvatska putem plovidbe na Savi zaraditi 81,75 mil EURA** kako bi barem pokrila inicijalnu investiciju (a da ne govorimo o tome da bi **temeljem plovidbe trebalo godišnje zaraditi dodatnih 4,3 mil EURA** kako bi se financiralo održavanje tih objekata).

Analiza troškova i koristi planiranog zahvata ne postoji u pravom smislu unutar SUO. Jedino su poznati procijenjeni troškovi izgradnje zahvata (više od 81,75 mil EUR) koje bi, prema navodima izrađivača Studije na javnoj raspravi, trebali platiti porezni obveznici Hrvatske.

S druge strane nema podataka o dodatnim troškovima koje će nastati kao štetne posljedice zahvata npr. koliko poplavnih šuma će se posušiti i propasti, koliko će koštati prevođenje (pošumljavanje) poplavnih šumskih zajednica prema kserofilnijim zajednicama, koliko rijetkih i ugroženih svojti biljaka i životinja će nestati (i za njih postoje odštetni cjenici) ili npr. koliko će koštati gubitak turističkog potencijala cijele regije.

Iz svega gore navedenog, evidentno je da je **cijeli projekt uređenja Savskog plovnog puta i određivanja regulacijske linije kratkoročno i dugoročno ekonomski štetan po gospodarstvo Republike Hrvatske**, te da postoje znatno bolji načini za razvoj transporta ljudi i roba putem sredstava poreznih obveznika (vidi dolje pod 3).

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

Hrvatskim građanima evidentno ne treba regulirana Sava jer upravo takva – neregulirana, dinamička, meandrirana rijeka koja „*zastrašujuće i stalno mijenja svoje korito*” – osigurava lokalnom stanovništvu Život, putem održavanja biološke i krajobrazne raznolikosti, plavljenja i pročišćavanja nadzemnih voda, punjenja rezervoara podzemnih voda, te osigurava potencijal za održivi razvoj šumarstva, poljoprivrede i turizma, pa čak i plovnosti tj. transporta ljudi, roba i usluga koji se temelji na prihvaćanju njenih današnjih plovnih karakteristika.

Potpuni nedostatak ekonomske opravdanosti ovog preskupog projekta, a kojeg bi trebali platiti porezni obveznici Republike Hrvatske, **je prvi razlog za njegovo odbacivanje**, kao i odbacivanje ove SUO!

2) Područje obuhvata zahvata i studije

Na str. 6 SUO saznajemo da: „*Cijeli projekt sastoji se od dva osnovna dijela, od projekta plovnog puta i od projekta regulacijskih zahvata. Projektom plovnoga puta određena su mjesta gdje je potrebno produbiti korito Save, a u projektu regulacija određena su mjesta gdje je potrebno izgraditi pojedine građevine sukladno projektnim kriterijima. Predviđenim regulacijskim građevinama se anulira utjecaj snižavanja vodnog lica koje bi nastupilo kada bi se samo produbilo korito Save na mjestima nedostatne dubine za plovidbu.*“

Ova SUO je obuhvatila radove samo jednog dijela projekta – **izgradnje objekata regulacijskih zahvata** – pri čemu je i taj dio prezentiran na način da uopće nije moguće steći uvid u točne lokacije i veličinu planiranih objekata, a kamoli ocijeniti negativan utjecaj tih objekata na prirodu i okoliš (npr. planirani objekti su nacrtani na karti mjerila 1:100 000 pri čemu veličina jednog T-pera na karti nije veća od 1 mm²). To se jasno pokazalo i tijekom javne rasprave kada pojedinim sudionicima opće nije bilo jasno gdje će planirani objekti biti pozicionirani u stvarnom svijetu. Smatramo da ova SUO trebala sadržavati kartu s točnim pozicijama svih planiranih objekata u mjerilu od najmanje 1:5000.

Ova SUO uopće nije obuhvatila projekt plovnog puta niti je dala detalje o mjestima gdje će se Sava produbljivati, gdje će se iskopani sediment bacati nazad u rijeku, na koji način će se to raditi i kakav je utjecaj tih radova na prirodu i okoliš.

Činjenica da SUO ne obuhvaća sve planirane radnje i zahvate je dovoljan razlog za njeno trenutno odbacivanje zbog kršenja legislativnih odredbi o izradi dokumenata ovog tipa.

Da bi stvar bila još gora, tijekom javne rasprave, odgovarajući na pitanje kolega iz Brodskog ekološkog društva o planiranim objektima u blizini zaštićenog područja Gajna, izrađivač studije se usudio utvrditi da „*idejni projekt nije „sveto pismo“, te će se tek u glavnom izvedbenom projektu, na temelju novih hidrografskih snimaka i novog matematičkog modela, dobiti nove smjernice za daljnje radove*“ (sic!!).

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

Nadalje, u SUO se (poglavlje A.3. Zaključno) diskretno ipak navodi plan daljnjeg povećanja klase plovnosti, koji će u budućnosti uključivati prokopavanje dionica „uskih grla“ gdje bi se odvijao jednosmjerni promet:

„U prirodnom stanju predviđena su 21 ograničenja dvosmjerne plovidbe na jednosmjernu zbog radijusa plovnog puta manjeg od 360 m. No nakon izvedbe predviđenih radova prokopa u budućnosti, plovidba će postati dvosmjerna.“

Drugim riječima, investitor uz pomoć ove SUO nastoji ishoditi „bianco“ pozitivno dopuštenje za izvođenje radova za objekte za koje danas ne može reći gdje će biti locirani. Ako nije poznata točna pozicija objekata ili radova da li je moguće ocijeniti njihov utjecaj na prirodu i okoliš? Odgovor je vrlo jednostavan: NE!

Jednako tako, ovo je tipičan primjer korištenja „metode rezanja salame“ kada se jedan projekt sa znatnim negativnim utjecajem na prirodu i okoliš nastoji podijeliti u više manjih dijelova kako bi se prikrije njegove stvarne posljedice.

U SUO se navodi da je područje utjecaja zahvata je samo korito rijeke Save, iako je jako dobro poznato da u nizinama riječni hidrološki sustav čini vodotok i njegovo poplavno područje. Pri tome autori studije u potpunosti negiraju činjenicu da Sava putem svojih promjena vodostaja i utjecaja na podzemne vode čini jedinstvenu i neodvojivu poplavnu dolinu širine i do 16 km. Negativan utjecaj zahvata, putem poremećaja u razinama podzemnih voda moći će osjetiti znatno dalje od razmatranog koridora širine 1 km od obale rijeke.

Tvrđnje navedene u studiji o opadanju razina vodostaja su porazne i govore nam da se zbog već izvedenih regulacijskih radova rijeka ukopava u vlastito korito, uzrokujući slabiju povezanost sa poplavnim područjem i pad razine nadzemnih i podzemnih voda. Provedba zahvata imati će negativan utjecaj na poljoprivredu (što je u suprotnosti s nacionalnim planom razvoja poljoprivredne proizvodnje), šumarstvo (uzrokujući sušenje i propadanje šumskih zajednica, što se već i danas događa) i ostale djelatnosti (ribarstvo, turizam i rekreaciju) u utjecajnom području.

Stoga je područje obuhvata zahvata trebalo obuhvatiti cjelokupnu zonu morfološke poplavne doline Save, te Studijom obuhvatiti utjecaj planiranih radova na okolna područja duž njene lijeve i desne obale.

Činjenica da SUO ne obuhvaća sve planirane radove i da ne procjenjuje kumulativan utjecaj cjelokupnog zahvata (cilj je dostizanje plovnosti kategorije IV) je već treći dovoljan razlog za odbacivanje ove SUO!!

3) Varijantna rješenja

Ova SUO vezano za plovidbu opće ne spominje, niti daje alternativna rješenja koja bi omogućila transport ljudi i dobara rijekom, što Izrađivač studije izrjekom i potvrđuje na str. 28:

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

*„Predmet ove studije nije bila usporedba raznih varijanti zahvata, jer je **investitor u prethodnom postupku sam obavio postupak vrednovanja mogućih varijanti** (sic!) uređenja savskog plovnog puta i određivanja regulacijske linije rijeke Save.“*

Time je izravno prekršena odredba članka 31. i 33. Uredbe o procjeni utjecaja zahvata na okoliš (Narodne novine 64/08) koja izričito zahtijeva da SUO sadrži Varijantna rješenja zahvata, tj. sažeti opis razmatranih varijantnih rješenja zahvata s obzirom na njihove utjecaje na okoliš, te obrazloženje razloga odabira određene varijante zahvata. To je već četvrti razlog zbog kojeg ovu SUO treba smjesta odbaciti.

Ovdje treba naglasiti jednu vrlo važnu činjenicu: **Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode nije nikada zastupalo stav da ljudi ne trebaju (ili ne smiju) koristiti hrvatske rijeke za plovidbu i transport dobara.**

Međutim, smatramo da rijeke treba koristiti na održivi način koji neće ugrožavati ekološke procese, život postojećoj biološkoj raznolikosti ili dugoročan opstanak lokalnog stanovništva koji živi uz naše rijeke.

Na pitanje: **Da li je moguće pametnije i ekonomičnije utrošiti 81,75 mil EURA u razvoj transporta ljudi i dobara rijekom Savom od danas predloženog?** – odgovor je brutalno jednostavan i glasi:

DA!

Pri tome prvenstveno mislimo na prilagođavanje riječne flote postojećim plovnim uvjetima na rijeci (III klasa plovnosti). Vjerujemo da bi za sadašnje i buduće količine tereta koje se prevoze rijekom bilo puno isplativije modernizirati i obnoviti postojeću riječnu flotu koja je, blago rečeno, zastarjela. Međutim, ovaj projekt i ova SUO se zauzima isključivo za koncept «prilagođavanja» (kolokvijalno: silovanja) rijeke gabaritima plovila.

Postoji i čak i druga alternativna mogućnost, a koju ova SUO uopće nije uzela u obzir – za vrijednost od 81,75 mil EURA moguće je u potpunosti obnoviti i unaprijediti (pa čak i proširiti ako je to neophodno) postojeću željezničku komunikaciju Sisak-Zagreb-Vinkovci-Vukovar pri čemu će teret utovaren u Luci Vukovar puno brže, a uz znatno manji ekološki utjecaj prevoziti do Zagreba ili Siska (te dalje prema Rijeci).

Nedostak Varijantnih rješenja u postojećoj SUO je peti razlog za njeno odbacivanje!

4) Studija utjecaja na okoliš i glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu

Smatramo da cilj svake studije utjecaja na okoliš i ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu mora biti davanje jasnih i nedvosmislenih odgovora na slijedećih nekoliko pitanja:

- Koji su ključni ekološki i drugi procesi koji omogućuju razvoj postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti na području zahvata, te funkcioniranje ekoloških sustava?

- Koje svojte žive na lokaciji zahvata i koliko su njihove populacije velike (brojne)?
- Koje će svojte biti zahvaćene planiranim zahvatom i u kojoj mjeri?
- Na koji način će planirani zahvat i posljedice zahvata na vodotoku utjecati na staništa i mrijest ugroženih i rijetkih vrsta riba?
- Na koji način će planirani zahvat i posljedice zahvata na vodotoku utjecati na populacije rijetkih i ugroženih vrsta životinja koje područje koriste za odmor, ishranu i razmnožavanje?
- Na koji način će planirani zahvat i posljedice zahvata na vodotoku utjecati na rijetka i ugrožena staništa?
- Na koji način će planirani zahvat i posljedice zahvata na vodotoku utjecati na postojeće ekološke sustave utjecajnog poplavnog područja (npr. na pojave smanjenja poplava, sušenja šuma, širenja invazivnih vrsta, odvijanje prirodnih sukcesija itd.)?
- Kolika je šteta (ekonomska i ekološka) koja će nastati gubitkom zahvaćenih populacija svojti ili staništa?
- Da li je ta šteta nadoknadiva ili ne? Tko će nadoknaditi (platiti) tako stvorenu štetu?

Ova SUO nije dala odgovarajući odgovor niti na jedno gore postavljeno pitanje te je stoga njena „vrijednost“ jednaka vrijednosti količini otpada koji bi se dobio njenim odlaganjem u reciklažnom dvorištu papira.

Ova SUO **ne spominje niti jedan hidro-morfološki ili ekološki proces** koji je bitan za održavanje postojeće biološke i krajobrazne raznolikosti, te podržavanje ekonomskih aktivnosti lokalnog stanovništva. SUO u cijelosti ignorira činjenicu da je slobodno meandriranje vodotoka, uključujući bočnu eroziju obala s jedne, te stvaranje novih sprudova i plicina s druge strane, ključni hidro-morfološki proces koji je definirao cjelokupni krajobrazni razvoj prostora (slika 1).

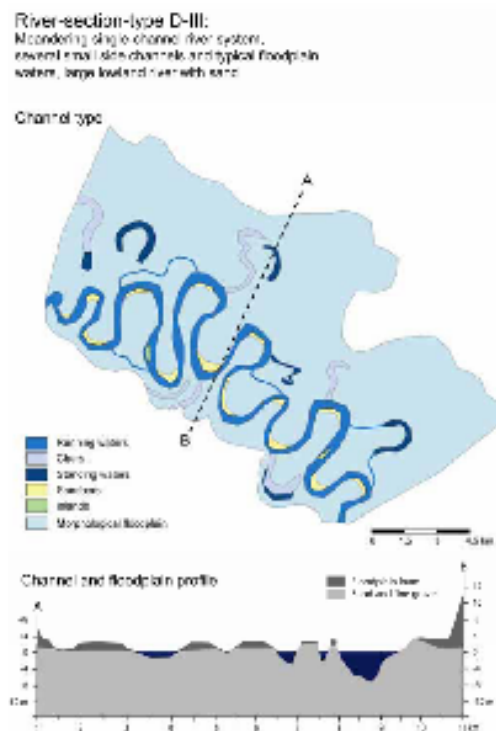
SUO u cijelosti ignorira činjenicu da regulacije rijeke (uz određivanje i postizanje Regulacijske linije) teže upravo spriječavanju slobodnog meandriranje vodotoka, uzrokuju povećanje brzine prolaska vode u koritu, te povećavaju erozivnu moć vode što dovodi do pojave erozije dna korita i „ukopavanja“ rijeke u vlastito korito, a zatim i pada razine nadzemnih i podzemnih voda.

U SUO **u cijelosti nedostaju podaci** koji bi potkrijepili gore navedene, a danas općepoznate činjenice (kao npr. podaci o dugogodišnjim mjerenjima niskih, srednjih i visokih vodostaja na rijeci Savi, podaci o padu i trendovima pada razina vodostaja u Savi, podaci o padu razina podzemnih voda u zaobalju i poplavnoj dolini Save itd.), podaci koji su **ključni za izradu i donošenje točnih zaključaka** o utjecaju zahvata na prirodu i okoliš.

U SUO **nema podataka o najbitnijem problemu rijeke Save tj. nedostatku potrebnog sedimenta u sustavu** koji je nastao kao posljedica a) izgradnje uzvodnih hidroelektrana koje spriječavaju redoviti dotok novog sedimenta, b) legalnog i ilegalnog iskapanja sedimenta

(pijeska i šljunka) iz Save i njenih pritoka, te c) nemogućnosti stvaranja novog sedimenta putem lateralne erozije na mjestima gdje je obala Save već utvrđena obaloutvrdama i perima.

Slika 1. Shema prirodnog toka rijeke u njenom nizinskom dijelu (Izvor: Fluvius, 2007).

Ovaj problem se samo diskretno spominje u poglavlju B u obliku slijedećeg odlomka:

„U proteklih 30-tak godina izvršen je iskop znatnih količina vučenog nanosa iz korita rijeke Save za potrebe građevinske operative i održavanja plovnaoga puta, što je rezultiralo značajnim padom minimalnih i srednjih vodostaja na cijelom toku plovnosti (od 1,1 do 2,0 m u periodu 1974. do 2003.). Ovaj dugoročni proces manifestirao se urušavanjem obala i snižavanjem podzemnih voda u zaobalju, kao i devastaciji plovnaoga puta, jer su čvrsti pragovi ostali stršati u dnu i predstavljali prepreke za plovidbu.“

Slika C.16.1. o godišnjem pronosu suspendiranog nanosa u periodu 1960-2010 nam navještava da se na rijeci Savi već sada dešavaju dramatične – i to negativne – promjene uzrokovane postojećim načinom vodnog gospodarenja.

Izrađivači SUO tvrde da „se vodni nivoi pri pojavi velikih voda praktično ne mijenjaju u odnosu na dosadašnje stanje“. Međutim, Izrađivači SUO su propustili procijeniti utjecaj ubrzanja

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

protoka voda u reguliranim vodotocima tj. da je protok vode u reguliranom koritu brži nego u nereguliranom. Drugim riječima, prilikom redovitih visokih voda poplavni val će brže stići od točke A do nizvodne točke B. Na mjestima gdje je ostavljeno dovoljno prostora za razlijevanje poplavih voda (kao što je to učinjeno na području Lonjskog polja) neće biti dramatičnih posljedica. Međutim, na mjestima gdje je rijeka već „zbijena“ između nasipa (kao npr. nizvodno od Slavenskog Šamca) doći će do problema prebrzog nailaska vodenog vala koji može uzorkovati poplave štetne po ljudske živote i materijalna dobra. Ovaj dio utjecaja zahvata na hidrologiju rijeke izrađivači SUO nisu uopće imali u vidu.

Stoga od izrađivača SUO tražimo jasne odgovore na slijedeća pitanja:

- Koliko vučenog nanosa (m^3) u jedinici vremena ulazi Savom u Hrvatsku na granici sa Slovenijom, koliko ga donose Savske pritoke, a koliko ga napušta Savom na granici sa Srbijom kod Račinovaca? Kakvi su dugogodišnji trendovi u kretanju suspendiranog i vučenog nanosa na gore navedenim lokacijama?
- Koliko sedimenta (m^3 pijeska i šljunka) je izvađeno iz rijeke Save u proteklom 10 i 20 i 50-godišnjem razdoblju? Gdje su točne lokacije iskopavanja? Koje su posljedice (hidrološke, morfološke i ekološke) nastale kao rezultat tih iskopavanja?
- Što nam govore podaci o padu razina minimalnih i srednjih vodostaja na rijeci Savi? Kako izgledaju projekcije vodostaja i vodnog režima rijeke Save u bliskoj i daljnjoj budućnosti?
- Kakvi su trendovi promjena razina podzemnih voda unutar poplavne doline rijeke Save i njenom zaobalju u posljednjem 10, 20, i 50-godišnjem razdoblju?

SUO nije napravila niti citirala niti jednu hidro-morfološku i ekološku procjenu statusa rijeke Save i njenih pojedinih dionica, sukladno Okvirnoj direktivi o vodama što je za vodotok od međunarodnog značaja nužno napraviti.

SUO nije prikazala karte rasprostranjenosti pojedinih rijetkih i ugroženih staništa ili svojti, niti je karte rasprostranjenosti „preklopila“ s planiranim lokacijama zahvata izgradnje vodnih građevina ili iskopavanja sedimenta kako bi se mogao procijeniti stvaran utjecaj zahvata.

Osim nekolicine iznimki, koje samo potvrđuju pravilo, SUO nije dala veličine populacija rijetkih i ugroženih svojti. **Od ukupno 237 vrsta ptica** zabilježenih na ovom području (od kojih su na europskoj razini 3 ugrožene, 29 rizičnih, 29 vrsta u opadanju, 3 lokalizirane i 7 rijetkih, a na nacionalnoj razini **12 kritično ugroženih, 22 ugrožene, 16 rizičnih, 38 niskorizičnih**, 34 najmanje zabrinjavajućih i 7 nedovoljno poznatih) **SUO je „analizirala“ utjecaj na samo osam (8) vrsta !!!** (i to: *Haliaeetus albicilla*, *Charadrius dubius*, *Actitis hypoleucos*, *Sterna hirundo*, *Sterna albifrons*, *Alcedo atthis*, *Riparia riparia*, i *Motacilla alba*) pri čemu za dvije vrste uopće nisu navedene veličine savske populacije, a niti za jednu vrstu nije izrađena karta rasprostranjenosti. Izrađivači studije uopće nisu u obzir uzeli činjenicu npr. da se **na Savi kod Puske** (u sastavu Parka prirode Lonjsko polje) **nalazi jedna od ukupno dvije kolonije velikog vranca *Phalacrocorax carbo* u Hrvatskoj s više od 500 gnijezdećih pari**. Veliki vranac se nalazi na Crvenom popisu ptica Hrvatske u statusu Rizične svojte upravo zbog malobrojne gnijezdeće populacije (Radović i sur. 2003) te se tijekom gniježđenja, između

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

ostalog, redovito hrani u rijeci Savi. Izrađivači studije uopće ne spominju da sama rijeka Sava podržava život najmanje 40.000 ptica močvarica tijekom zimskih mjeseci (20.000 ptica zimuje na području od Siska do ušća Struga, te još 20.000 na području od ušća Orpljave do Slavenskog Šamca – Izvještaji sa zimskog prebrojavanja ptica močvarica, HDZPP 1997-2010), što dvostruko premašuje kriterij za određivanje međunarodno važnog Ramsarskog močvarnog područja (www.ramsar.org; www.birdlife.org).

Jednako tako, od 40 ribljih vrsta (od kojih su 4 endema dunavskog sliva (*Cobitis elongata*, *Rutilus pigus*, *Zingel streber* i *Zingel zingel*), a 14 vrsta na IUCN-ovoj Crvenoj listi ugroženih svojti (www.iucnredlist.org), studija detaljno ne obrađuje niti jednu! Iako na str. 192-193. SUO navodi moguće negativne utjecaje zahvata na hidrološke i stanišne uvjete (regulacijama se mijenja hidrološki i temperaturni režim, količina otopljenog kisika, koncentracija nutrijenata, brzina vode, smanjuje se ukupna raznolikost staništa i raznolikost biljnih i životinjskih zajednica, sprječavaju se lateralne migracije riba radi ishrane i mrijesta, smanjuje se ukupna ihtioproductivnost, smanjuje se hranidbena osnova svih drugih organizama koji se hrane ribama što dovodi do poremećaja u hranidbenim lancima) izrađivači studije zaključuju (ali to naravno ne dokazuju znanstvenim podacima) „da promjene neće biti značajne“ (sic!). Pozivamo izrađivača SUO da svoje paušalne tvrdnje potkrijepi odgovarajućim znanstvenim radovima i podacima. Dapače, častiti ćemo pićem cjelokupni tim izrađivača studije ako svoje tvrdnje uspije dokazati znanstvenim metodama i svjetskoj znanstvenoj praksi (engl. „peer-review process“).

Stoga od izrađivača SUO tražimo jasne odgovore na slijedeća pitanja:

- Koliko hektara pojedinih stanišnih tipova, osobito rijetkih i ugroženih koji su predmet zaštite temeljem odgovarajućeg pravilnika, se nalazi na području rijeke Save od Račinovaca do Siska? Gdje se ona nalaze (na karti mjerila 1:5000)?
- Koliko hektara pojedinih stanišnih tipova, osobito rijetkih i ugroženih, će biti zahvaćeno planiranim radovima izgradnje objekata ili regulacije plovnog puta? Koliko će ih preostati?
- Koliko vrsta strogo zaštićenih i zaštićenih svojti definiranih odgovarajućim pravilnikom živi na području rijeke Save i njenom poplavnom području od Račinovaca do Siska? Koliko su velike njihove populacije i gdje su rasprostranjene?
- Koliki dio populacije će biti zahvaćeno predmetnim radovima, a koliko posljedicama promjene vodnog režima i gubljenja prirodnih hidro-morfoloških procesa?
- Kolika će biti uspješnost mriješćenja svojti riba, osobito 14 svojti koje se nalaze na Crvenom popisu? Kolika će biti ukupna ihtioproductivnost nakon izvođenja zahvata u odnosu na današnju? Koje vrste će zbog izvođenja zahvata i posljedičnog nedostatka staništa smanjiti svoje populacije (i za koliko), a koje povećati?

Na str. 57. Izrađivač SUO navodi:

„Promjene ili varijacije klime u kombinaciji s antropogenim zahvatima već sada su značajno utjecale na promjene hidrološkog režima otvorenih vodotoka. ..Moguće smanjenje otjecanja vodotoka izazvati će nedostatak vode u ljetnom razdoblju....Nekoć se Sava duž cijelog toka ponašala po glacijalnom režimu otjecanja. Posljednjih 20-tak godina alpski

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

ledenjaci su se značajno otopili, a snježni pokrivač postao manji ili se brže otapa, pa su postale izraženije karakteristike kišnog režima. Najveće smanjenje protoka opaženo je u lipnju, srpnju i kolovozu, kada su vode Save najintenzivnije hranjene otapanjem ledenjaka i snijega u gornjem dijelu sliva. Ekstremno visoki vodostaji i poplave češće se pojavljuju što je jasan pokazatelj značajnih klimatskih promjena.“

Utjecaj provedbe zahvata na utvrđivanju regulacijske linije je dugoročan. Kada se izgradi vodno-gospodarski objekt poput T-pera, obaloutvrde ili praga, njegov utjecaj će se osjećati desetljećima, ako ne i stoljećima. Međutim, SUO uopće ne obrađuje dugoročan utjecaj izradnje objekata i evidentnih klimatskih promjena. Izrađivač SUO naivno smatra (zato jer si je to zadao projektnim zadatkom i matematičkim modelom) da će promjene sniženja vodnog lica biti samo 6-10 cm u odnosu na postojeće stanje. U SUO nema odgovora na pitanja **što će se dogoditi ako promjene vodnog lica** zbog globalnih klimatskih promjena i posljedičnih promjena hidrološkog režima **budu veće od modeliranih**? Kakve će biti posljedice tih promjena po lokalno stanovništvo i biološku raznolikost? Tko će kazneno odgovarati ako se procjene Izrađivača SUO pokažu pogrešnima (jednako principu kada arhitekt pogrešno izračuna statiku objekta, pa se on, uz ljudske i materijalne žrtve, sruši tijekom potresa)?

U cijeloj SUO najviše nas je nasmijao Zaključak glavne ocjene prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu koji glasi:

„Većina negativnih utjecaja po biološku raznolikost i ekološku stabilnost ekološke mreže (posebice rijeke Save) već postoji (produbljenje korita, pad razine podzemnih voda, smanjenje meandara i prostora za njihovo nastajanje, količina donesenog materijala). Stoga predviđena rekonstrukcija i dogradnja vodnih građevina neće imati izrazitih, kako pojedinačnih tako niti kumulativnih utjecaja s do sada provedenim regulacijskim aktivnostima rijeke Save.“ (sic!!)

Drugim riječima, rijeku Savu smo dijelom regulirali pri čemu su dokazani negativni utjecaji. Sad planiramo Savu regulirati još „malo“ (dodatnih 30%), ali to neće imati „izrazitih pojedinačnih ili kumulativnih utjecaja“ tj. matematičkim riječnikom:

Regulacije + Sava = negativan utjecaj
(Regulacije + Sava) + (dodatne regulacije + Sava) = nema utjecaja

Čestitamo hrvatskim znanstvenicima na pomicanju granica racionalnog i logičnog shvaćanja svijeta oko sebe i kreiranju potpuno novih ekoloških i ekonomskih paradigmi! Također bi ih vrlo rado predložili kao kandidate za Nobelovu nagradu za znanost i ekonomiju, ali nažalost, taj postupak nije u našoj ingerenciji.

Informacije i činjenice o posljedicama regulacija prirodnih vodotoka su danas poznate čak i vodno-gospodarskom sektoru (vidi npr. Biondić 1999). Činjenice o negativnim posljedicama regulacija prirodnih vodotoka, kao i prijedlog mjera su jasno naznačene i u zaključcima *twinning projekta* „Uspostava i razvoj uputa za primjenu Okvirne direktive o vodama (*Building and Development of Guidelines for the Implementation of Water Framework Directive*):

“It became visible that mainly in the lowland areas of Croatia (i.e. the Pannonian part) rivers are severely impacted by hydro-morphological degradation, partly accompanied by eutrophication and organic pollution. ...At the same time, morphological alterations turned out to play an important role, especially in the Pannonian part of the country. Results compiled by the Twinning Project clearly indicate that a large number of rivers are strongly degraded and are at high risk of failing the objectives (see Activity 2.1). Nevertheless Croatia’s water administration still focuses on technical river regulation (canalization, diking). Thus, the current maintenance of rivers contradicts Croatia’s efforts to harmonize its environmental legislation with the EU water acquis.

Reccomendation:

*In terms of hydromorphology HV should reduce maintenance of rivers (e.g. no removal of all bank vegetation), apply soft engineering techniques and follow the “give space to the rivers”- approach (see also 1.7).... **River regulation measures are frequently deteriorating the status of rivers. Those investments should be reduced significantly.** The resources could be used more efficiently for investments in the urban wastewater sector.”;*

ili u Poglavlju *Guidline for the methodology for the justifications for the derogation:*

“Linked to this, further interference with natural river morphology that is transforming natural river courses into uniform canals, leads to significant degradation of the ecological status, which is against WFD objectives (see 4.3). The present way of maintenance and morphological alterations is not only cost intensive, but will also result in considerable costs for river renaturation in order to achieve the good ecological status/potential. Reduced river maintenance however, would lead to an improvement of the ecological status and would also enable the use of remaining funds for other restoration measures.”

5) Ocjena prihvatljivosti zahvata i mjere zaštite okoliša

Kako u SUO nedostaje odgovarajući i točan opis hidro-morfoloških i ekoloških procesa, te njihov utjecaj na biološku i krajobraznu vrijednost, nije niti izrađena odgovarajuća ocjena prihvatljivosti zahvata na prirodne vrijednosti i okoliš.

Danas je, međutim, poznato, da je u svrhu očuvanja ekološkog karaktera nizinskih rijeka upravo potrebno što više sačuvati mogućnost meandriranja, erozije obala, taloženja sedimenta i nastanak novih sprudova i otoka, te povezivanja rijeke i poplavnog područja (WWF 2002, FLUVIUS 2007). Također je poznato da se ekološki najvrijednija područja nalaze upravo na dijelovima tokova rijeka koja nisu regulirana i koja na obalama nemaju regulacijske građevine (npr. Kopački rit, Lonjsko polje, Drava od Legrada do Barcs-a itd.) (www.dzpz.hr). Studija pod nazivom «Pilot study: hydromorphological survey and mapping of the Drava and Mura rivers» (FLUVIUS 2007) dokazuje upravo suprotno od onoga što tvrdi izvođač SUO: što je rijeka više regulirana i što se na njoj nalazi više regulacijskih građevina, to je veća ekološka nestabilnost sustava, veća ugroženost ekoloških sustava (šumskih,

vodenih i močvarnih) i bioraznolikosti (osobito faune riba). Time je naravno ugrožen i sam opstanak ljudi, osobito onog dijela populacije koji živi od rijeke i njenog poplavnog područja.

Ove znanstvene spoznaje, koje se temelje na 200-godišnjem iskustvu regulacije rijeka i nastalih posljedica, se danas ugrađuju u nacionalna (Strategija upravljanja vodama, Zakon o zaštiti prirode, Pravilnik o rijetkim i ugroženim staništima, Uredba o proglašenju ekološke mreže itd.) i međunarodna zakonodavstva (npr. Direktiva o vodama, Direktiva o poplavama, Direktiva o staništima), te predstavljaju temelj dijela međunarodnih konvencija koje se bave slatkovodnim ekosustavima (npr. Dunavska ili Ramsarska konvencija). Osim što su zahvati planirani ovom SUO u izravnoj suprotnosti sa ovim dokumentima, oni također uzrokuju upravo dramatične posljedice a) ekološku nestabilnost rijeke i priobalja; b) ugrožavanje svih prirodnih elemenata vodotoka i obale, te u konačnici c) neodrživo gospodarenje vodama i okolišem.

6) Usklađenost zahvata s nacionalnim i međunarodnim zakonodavstvom

Planirani zahvat je u izravnoj suprotnosti s odredbama nacionalnog zakonodavstva:

- Čl. 122. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode koji govori da je „**zabranjeno korištenje prirodnih dobara na način koji uzrokuje oštećivanje površinskih i podzemnih geoloških, hidrogeoloških ili geomorfoloških vrijednosti, osiromašenje prirodnoga biljnoga, gljivljeg ili životinjskog svijeta, smanjenje biološke ili krajobrazne raznolikosti, onečišćenje ili zagađenje vode i ugrožavanje njezine iskoristivosti.**“
- Čl. 59. stavak 2. Zakona o zaštiti prirode koji kaže: „**Nisu dopuštene radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na ekološki značajnom području.**“
- Čl. 60. stavak 4. Zakona o zaštiti prirode koji kaže: „**Nisu dopuštene radnje koje mogu dovesti do uništenja ili neke druge znatne ili trajne štete na međunarodno ekološki značajnom području.**“
- Čl. 127. stavak 1. Zakona o zaštiti prirode koji kaže: „**Na zaštićenom području dopušteni su oni zahvati i radnje koji ga ne oštećuju i ne mijenjaju svojstva zbog kojih je zaštićen.**“
- Čl. 4. stavak 2. alineja 4. Zakona o vodama koji kaže: „**Ciljevi upravljanja vodama su postizanje i očuvanje dobrog stanja voda radi zaštite života i zdravlja ljudi, zaštite njihove imovine, zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava.**“
- Čl. 5. stavak 2. i 3.. Zakona o vodama koji kaže: „**Vodama se upravlja prema načelu jedinstva vodnog sustava i načelu održivog razvitka kojim se zadovoljavaju potrebe sadašnje generacije i ne ugrožavaju pravo i mogućnost budućih generacija da to ostvare za sebe.**“, te „**Upravljanje vodama prilagođava se globalnim klimatskim promjenama.**“
- Čl. 9. stavak 1. Zakona o vodama koji kaže: „**Vodno dobro služi održavanju i poboljšanju vodnog režima.**“

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

Planirani zahvati su u izravnoj suprotnosti sa nekoliko međunarodnih konvencija, poput Ramsarske (zahvat utječe na Ramsarsko područje Lonjsko polje, te na potencijalno Ramsarsko područje rijeka Sava (HR2001116), Bernske (govori o zaštiti europskih divljih vrsta i staništa), ili Bonske (govori o zaštiti migratornih vrsta), te Konvencije o zaštiti rijeke Dunav jer će uzrokovati trajnu ekološku štetu i poremećaje u ekološkom sustavu.

7) Ostala pitanja od interesa javnosti koja je potrebno objasniti

- Kako se poštuje načelo nepristranosti kada ista tvrtka koja je izradila idejne projekte za zahvat (Uređenje savskog plovnog puta i određivanje regulacijske linije Save od Račinovaca do Siska“, Idejni projekt, VPB Zagreb, Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2006) izrađuje i Studiju o utjecaju na okoliš? – Na koliko primjera se može dokazati da je investitor ili projektant progasio i ocjenio svoj zahvat štetnim za prirodu, okoliš ili ekonomiju lokalnog područja? Da li se uopće može očekivati da će projektant proglasiti svoj projekt „štetnim za prirodu i okoliš“ i ocijeniti svoj zahvat neprihvatljivim? Zašto ne bi, da spriječimo „zanovijetanje“ obrazovanog dijela javnosti i nevladinih udruga, odmah donijeli propise koji će omogućiti investitoru ili planeru da sam sebi napiše rješenje o dopuštenju za izvođenje radova i mjere zaštite okoliša? Zašto se uopće „mučimo“ i „gubimo vrijeme“ na postupak javne rasprave i javnog uvida, kada se sve to „može riješiti“ u roku od 24 sata kada bi investitor sam sebi pisao rješenja?
- Da li ovi planirani, a evidentno nepotrebni radovi služe samo za «prelijevanje» više od 81,75 mil. EURA poreznih obveznika na račune nekoliko privatnih ili privatiziranih tvrtki - budućih izvođača radova?

ZAKLJUČAK

Iz svega gore navedenog, **Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode predlaže da se Studija o utjecaju na okoliš «UREĐENJE SAVSKOG PLOVNOG PUTA I ODREĐIVANJE REGULACIJSKE LINIJE SAVE OD RAČINOVACA DO SSKA» odbaci kao nedovoljno stručna i kvalitetna**, te da se započne s izradom nove prekogranične Strateške procjene utjecaja plana i programa na okoliš čija će se izrada povjeriti pravnim i fizičkim osobama koje će svojim znanstvenim i stručnim referencama dokazati da su u stanju izraditi dokument ovog tipa sukladno današnjim standardima za dokumente ove vrste.

Kao doprinos naporima Vlade RH u borbi protiv recesije i rebalansu državnog proračuna Vladi RH i nadležnom Ministarstvu uprave predlažemo **žurno ukidanje Agencije za plovne putove** zbog očitog nedostatka elementarne logike i smisla za racionalno planiranje i održivi razvoj plovnosti na našim rijekama. Također predlažemo prestanak financiranja poslovanja postojećih luka u Slavonskom Brodu i Sisku iz državnog proračuna te njihovo prepuštanje tržišnim odnosima.

Kao udruga koja se bavi zaštitom prirode i okoliša u Hrvatskoj koristimo priliku da još jednom pozovemo Vladu RH, nadležna ministarstva i druga nadležna tijela, da spriječe izradu i pojavljivanje ovakvih projekata koji sramote cijelu državu, te da osiguraju da projekti koji se financiraju iz državnog proračuna u sebi sadrže najbolju praksu, poštivanje ekoloških standarda i u cijelosti omogućuju održivi razvoj lokalnog stanovništva.

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode predlaže da se slijede ključni ekološki principi za održivo upravljanje rijekama koji će pomoći dostizanje zadanih ciljeva Direktive o vodama, Direktive o staništima, Direktive o pticama, i Direktive o poplavama.

- Prekinuti s paradigmom uspostavljanja i održavanja „uređenog vodotoka“ (zaustaviti daljnje iskopavanje sedimenta i regulacije rijeka)
- Prijeći s dogme da je „uređeni vodotok = stabilni vodotok“ na znanstveno potvrđenu činjenicu da je „dinamična rijeka = stabilna rijeka“
- Prilagoditi upravljanje vodama potrebama dinamične rijeke (= neometano menadriranje unutar poplavnog koridora)
- Održavati i započeti restauracije dinamičnih procesa rijeke (morfoloških i hidroloških) i prijeći s „regulacija rijeka“ na „restauracije rijeka“
- Povezati upravljanje rijekama s obvezama Direktive o vodama i Natura 2000 područjima:
 - Zaustavljanje daljnjeg pogoršanja stanja
 - Povećanje dobrog statusa
 - Omogućavanje sudjelovanja javnosti
 - Izraditi integralni plan upravljanja slivom rijeke Save i izraditi modele najbolje prakse

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
Croatian Society for Bird and Nature Protection
Poštanska adresa: Gundulićeva 19a; HR-31000 Osijek
tel: +385 31 202 796; mobil: +385 95 909 87 53

Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode će biti vrlo sretno u davanju stručne pomoći i uključivanju u buduće upravljanje rijekom Savom kao hrvatskom i europskom prirodnom i kulturnom baštinom za dobrobit Prirode i Ljudi.

Literatura:

Biondić D. 1999. Građevinar 51 (5): 321-329.

BirdLife International 2001. Important Bird Areas and potential Ramsar Sites in Europe. BirdLife International, Wageningen, The Netherlands. 126 str.

Fluvius 2007. Pilot study: hydromorphological survey and mapping of the Drava and Mura rivers. www.fluvius.com.

WWF 2002. Waterway transport on Europe's lifeline, the Danube. World Fund for Nature, Vienna, 134 str. (dostupno na: <http://www.panda.org/europe/freshwater/>)

Tibor Mikuska, dipl. ing. biologije-ekologiju
Hrvatsko društvo za zaštitu ptica i prirode
E-mail: tibor.kopacki.rit@gmail.com

C/c:

- 1) gđa. Jadranka Kosor, premijer, Vlada Republike Hrvatske
- 2) Uprava ribarstva, Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja
- 3) Uprava za šumarstvo, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva
- 4) Uprava vodnoga gospodarstva, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva
- 5) Uprava za zaštitu prirode, Ministarstvo kulture
- 6) Državni zavod za zaštitu prirode
- 7) Uprava unutarnje plovidbe, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture
- 8) Javna ustanova „Park prirode Lonjsko polje“
- 9) Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Brodsko-posavske županije
- 10) Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Vukovarsko-srijemske županije
- 11) Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Sisačko-moslavačke županije
- 12) Delegacija Europske komisije
- 13) ICPDR
- 14) Ured Ramsarske konvencije
- 15) Nevladine udruge - Svima na koje se odnosi
- 16) Mediji - Svima na koje se odnosi